

minološki proširenom leksičkom fondu, bez dvoumljenja ga uvršćujemo u frazeologizme.

Frazeologizmi bi se mogli osvijetliti još s jedne strane. Kao mnoge druge stilističke kategorije podložni su oni stupnjevanju. »U crno zaviti nekog« izraz je »na razini slobodnih veza« kad znači: »zamotati nekog u crnu tkaninu«, ali više nije, kad znači: »uzrokovati smrt nekog od mojih, natjerati me da nosim crninu«. A moguć je još jači stupanj figurativnog prenošenja. To je onda kada cio izraz znači »ožalostiti«. Rusi u takvim slučajevima govore o »frazeologičkoj gradaciji«.

Ima li tvrdnja da su riječi u frazeologizmu nezamjenjive bezrezervnu vrijednost? Općenito da. U granicama jednog (makar i »nejedinstvenog«) jezika sasvim je sigurno da u pravilu pored bijelih vrana ne mogu opstati bijeli kosovi, kao ni ždralovi u nebu kraj golubova na krovu. Ali svako pravilo ima iznimki. Valja ih bar uzgred spomenuti. »Vuk sit-kože na broju« nećete čuti tamo, gdje nadaleko nema koza: automatski se ta figura prenosi na ovce.

U drugih se naroda frazeologizmi vrlo često oblikuju rimom. Kod nas rjeđe. »S tuđeg ata i u pô blata« lijepa je stara poslovice koja se u tom obliku gubi. Narodu je prisnija prastara riječ konj (»s tuđeg konja i u po blata«) makar se time i povrijedilo

»blagoglasje«. Ne mari on mnogo zato. Rijetki su nam rimovani izrazi poput »s oka s boka« »od komarca magarca« i sl. Zanimljivo je da izraz »trbuhom za kruhom« odumira ne tamo gdje je riječ hljeb posve istisnula kruh, nego se čuje i dalje na istok ali modificirana i nerimovana: »trbuhom za lebom«.

Moramo imati na umu da frazeološka komponenta hrvatskog govora tako bogata da nema nikakve potrebe zadirati u tuđe sfere. Granice tih leksičkih sfera nisu toliko zamagljene koliko se to na prvi pogled čini. Ali bez istančanih, iskristaliziranih kriterija neće ići. Nilski konj, morski pas, slijepi miš, majska buba<sup>5</sup> sve to treba prepustiti taksonomiji i terminologijama. U terminologiji se ne rješavaju, doduše, svi problemi onako lako kao »slijepo crijevo« i »crvena krvna zrnca«. Stvar je već složenija kod »slijepog oka«. Kamo ćemo s njim? I formalno i strukturno odgovara taj izraz pojmu frazeologizma. Odbacujući takve izraze, jedan za drugim, mogli bismo doći u situaciju da nam leksikolozi ozbiljno prigovore da »od gotovine pravimo veresiju« i da za ljubav purističke vizije budućeg frazeološkog rječnika podcjenjujemo njihov golemi dosadašnji rad. Zato ćemo jednom drugom prilikom reljefnije izložiti tu viziju osvrnuvši se i na praksu u stranom svijetu.

*Aleksandar Paunov*

## V I J E S T I

### OSNOVANO DRUŠTVO HRVATSKIH LEKTORA

Prošle godine osnovano je u Zagrebu Društvo hrvatskih lektora s djelovanjem na području SR Hrvatske i sa sjedištem u Zagrebu, Basaričekova 2. Budući da dosad nije postojalo udruženje lektora, nego su oni djelovali manje-više raspršeno i neorganizirano, javila se potreba da se osnuje društvo koje će podupirati lektore u njihovu radu i zastupati njihove prohibitke. Poznata je či-

njenica da izdavačke i novinske kuće te sredstva javnog priopćavanja nerado primaju lektore u stalni radni odnos. Njima honorarni odnos odgovara, pa ga znaju podržavati i produživati godinama. Lektor za

<sup>5</sup> Apstrahiramo pitanje: što će nam ovaj germanizam kad za tog kukca imamo narodnih naziva davno preuzetih u našu terminologiju: hrušt (u hrvatskoj varijanti) i gundelj (u srpskoj). Ali to već spada u problematiku naših terminologija, njihove sredečnosti odnosno nesredečnosti.